

Lekcja 27

Temat: O wielkich ludziach w
poezji – Cyprian Kamil Norwid
„Bema pamięci żałobny
rapsod”.

Kto jest dla mnie
bohaterem?

Norwid poświęcił swój wiersz **Józefowi Bemowi** (1794-1850), jednemu z wielkich Polaków walczących o wolność kraju. Bem w sposób szczególny zasłużył się dla naszej historii, gdyż całe swoje życie podporządkował idei walki narodowowyzwoleńczej. Generał, dowódca artylerii czynnej Wojska Polskiego w czasie powstania listopadowego, feldmarszałek armii tureckiej, naczelny wódz powstania węgierskiego, zastępca wodza drugiej rewolucji wiedeńskiej – to tylko niektóre z pełnionych przez niego funkcji. Po upadku rewolucji, zmuszony przez wojska carskie do emigracji na ziemie tureckie, w nadziei na walkę przeciwko zaborcom związał się z Turcją, a nawet przeszedł na islam. Internowany w Aleppo (Syria) zmarł tam na malarię. Ze źródeł historycznych wiadomo, że pogrzeb Bema był skromny – bohatera tego pochowano na mahometańskim cmentarzu, z dala od rodaków. Nie oddano nawet salwy honorowej.

► Cyprian Kamil Norwid „Bema pamięci żałobny rapsod”

— Czemu, cieniu, odjeżdżasz, ręce
złamawszy na pancerz,

- Przy pochodniach, co skrami grają około
twoich kolan? —
- Miecz wawrzynem zielony, gromnic
płakaniem dziś polan,
- Rwie się sokół i koń twój podrywa stopę jak
tancerz.
- — Więcej, więcej proporce i zawiewają na
siebie,
- Jak namioty ruchome wojsk, koczujących
po niebie.
- Trąby długie we tkaniu aż się zanoszą i znaki
- Pokłaniają się z góry opuszczonemi
skrzydłami,
- Jak włóczniami przebite smoki, jaszczury i
ptaki,
- Jako wiele pomysłów, któreś dościgał
włóczniami...
- II
- — Idą panny żałobne: jedne, podnosząc
ramiona
- Ze sнопami wonnemi, które wiatr w górze
rozrywa,
- Drugie, w konchy zbierając tęgę, co się z
twarzy odrywa,
- Inne, drogi szukając, choć przed wiekami
zrobiona...
- Inne, tłukąc o ziemię wielkie gliniane
naczynia,
- Czego klekot w pękaniu jeszcze smętności
przyczynia.
- III
- Chłopcy biją w topory, pobłękitniacie od

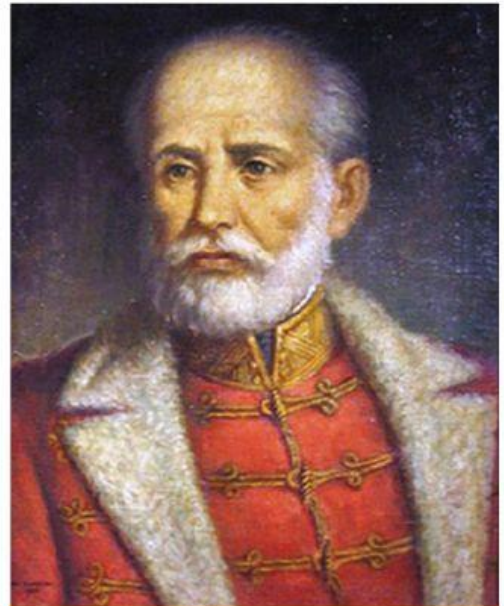
nieba,

- W tarcze, rude od światła, biją pachotki
służebne,
- Przeogromna chorągiew, co się wśród
dymów koleba,
- Włóczy ostrzem o łuki, rzekłbyś, oparta pod-
niebne...
- IV
- Wchodzą w wąwóz i toną... wychodzą w
światło księżyca
- I czernieją na niebie, a blask ich zimny
omusnął
- I po ostrzach jak gwiazda spaść niemogąca
prześwieca.
- Chorągiew ucichła był nagle i znów jak fala
wypłusnęła...
- V
- Dalej — dalej — aż kiedy stoczyć się
przyjdzie do grobu
- I czeluście zobaczymy czarne, co czyha za
drogą,
- Które aby przesadzić, ludzkość nie znajdzie
sposobu,
- Włóczyń twojego rumaka zeprzem, jak starą
ostrogą...
- VI
- I powleczem korowód, smęcąc ujęte snem
grody,
- W bramy bijąc urnami, gwizdając w
szczyrby toporów,
- Aż się mury Jerycha porozwalają jak kłody,
- Serca zmdlałe ocucą, pleśń z oczu zgarną
narody.
-
- Dalej — dalej — —

śmierć generała
i pogrzeb

RAPSOD – UTWÓR
UTRZYMANY W PODNIOSŁYM,
UROCZYSTYM TONIE, W
KTÓRYM PRZEDSTAWIA SIĘ
SŁAWNEGO BOHATERA LUB
WAŻNE WYDARZENIE.

TERAŻNIEJSZOŚĆ

Józef Bem

archaizacja
ceremonii

PRZESZŁOŚĆ

WIECZNOŚĆ

PRZYSZŁOŚĆ

symboliczna
funkcja
konduktu

BEMAPAMIĘCI ŻAŁOBNY RAPSOD.

«...lusiurandum, patri datum, usque ad hanc diem ita servavi...Anniba I.

— Czemu, cieniu, odjeżdżasz, ręce złamawszy na pancerz,
Przy pochodniach, co skrami grają około twych kolan?
Miecz wawrzynem zielony, gromnic płakaniem dziś polan,
Rwie się sokół i koń twój podrywa stopę, jak tancerz.
Wieją, wieją proporce i zawiewają na siebie,
Jak namioty ruchome wojsk, koczujących po niebie.
Trąby długie we łkaniu aż się zanoszą i znaki
Poklaniają się zgóry opuszczonemi skrzydłami,
Jak włóczykami przebite smoki, jaszczury i ptaki,
Jako wiele pomysłów, któreś dościgał włóczykami...

II.

— Idą panny żałobne, jedne, podnosząc ramiona
Ze sнопami wonnemi, które wiatr wgórze rozrywa,
Drugie, w konchy zbierając łzę, co się z twarzy odrywa,
Inne, drogi szukając, choć przed wiekami zrobiona...
Inne, tłukąc o ziemię wielkie gliniane naczynia,
Czego kłopot w pękaniu jeszcze smętności przyczynia.

III.

Chłopcy biją w topory, pobłękitniałe od nieba,
W tarcze, rude od świateł, biją pacholki służebne,
Przeogromna chorągiew, co się wśród dymów koleba,
Włóczy ostrzem o łuki, rzekłbyś, oparta podniebne...

IV.

Wchodzą w wąwóz i toną... wychodzą w światło księżycy
I czernieją na niebie, a blask ich zimny omusnął
I po ostrzach, jak gwiazda, spaść nie mogąca, prześwieca.
Chorał ucichł był nagle i znów, jak fala, wypłusnął...

V.

Dalej — dalej — aż kiedy stoczyć się przyjdzie do grobu
I czeluście zobaczymy czarne, co czyha za drogą,
Które aby przesadzić, ludzkość nie znajdzie sposobu,
Włóczy tвого rumaka zeprzem, jak starą ostrogą...

VI.

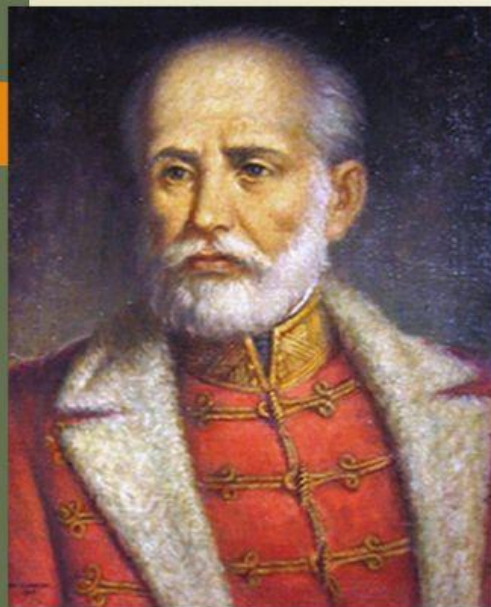
I powleczem korowód, smęcąc ujęte snem grody,
W bramy bijąc urnami, gwizdając w szczyby toporów,
Aż się mury Jerycha porozwalają jak kłody,
Serca zmdlałe ocucą, pleśń z oczu zgarną narody.

.....

Dalej — dalej...

LIVEWORKSHEETS

**Co symbolizuje postać
Józefa Bema?**

Zinterpretuj znaczenie motta: "przysięgi
złożonej ojcu aż po dziś dzień tak
dotrzymałem")

Jakie zasługi tytułowego bohatera
stawi wiersz? Wynotuj dwa cytaty z I
części utworu.

Jakie czynności wykonywały w czasie
pogrzebowego pochodu płaczki?
Wymień 3 czynności.

Wymień 3 przykłady różnych dźwięków
towarzyszących pochodowi. Przy
każdym wskaż jego źródło.

Jakie kolory wystąpiły w opisie? Wskaż 3
przykłady różnych kolorów i
przedmiotów lub zjawisk, które są nimi
określone.

Wymień elementy ceremonii pogrzebowej

Kultura starożytna

Kultura rycerska średniowiecza

Obrzędy pogańskie

Obrzędy słowiańskie

nieskończoności

Mitologizacja

Rapsod

Panteon

antycznymi

1830

heksametr

listopadowym

Józef Bem

Budowa utworu opiera się na pomyśle ukazania konduktu żałobnego w kierunku grobu. Okazuje się jednak, że idzie on dalej ku....

Pieśń napisana w podniosłym stylu, sławiąca wybitnego bohatera lub ważne wydarzenie

Bem jest postawiony tu na równi z.....bohaterami

Bohater wiersza brał udział w powstaniu

Zastosowana miara wiersza przez Norwida, która dała wierszowi uroczysty rytm marsza żałobnego. Jest to.....polski

Przekształcenie jakiegoś wydarzenia w mit lub nadanie jakimś postaciom cech mitycznych

grupa ludzi zasłużonych dla kraju lub wybitnych w jakiejś dziedzinie nauki lub sztuki

Powstanie to wybuchło w....

Bohaterem tego wiersza jest...